

TAULA

de lletres valencianes

Dibuix

A. Roca

SUMARI: Llibres i Llibres, PAUL VALERY. — Navarro Cabanes ha mort, FRANCESC FERRANDO. — El viatjant de comerç, CARLES SALVADOR. — Sense festes i sense llibre, EL VELLUTER. — Un bon marit al teatre, ENRIC DURAN — Del certamens musicals, de les bandes i altres coses, EDUARD RANCH. — Tirant lo Blanc, FERRAN SOLDEVILA. — Un article premiat. — Poemes, MIQUEL DURAN. — Notes. — Bibliografia.

Número 25

PREU: 25 cèntims

TAULA

DE LLETRES VALENCIANES
REVISTA LITERARIA MENSUAL

DIRECCIÓ:

Guillem de Castro, 35

ADMINISTRACIÓ:

Ciril Amorós, 39

VALENCIA

Director: A. PIZCUETA

Administrador: GODOFRED HERNANDEZ

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ ANUAL

Ordinària (Un exemplar
cada mes.. 3 PTES.
Protectora (Dos exem-
plars. 5 “

Esta classe és feta per tal de que puguen enviar un número de propaganda a un Círcul, Biblioteca o amic. Pensen que a València casi tot està per fer i és obra de molts la que ens hem proposat.

AVISOS IMPORTANTS

Cada autor respon en absolut del treball que signa.

Els originals no es tornen.

AVÍS ALS SUBSCRIPTORS. — Havent entrat la nostra revista en el tercer any de la seua publicació, es prega als subscriptors que remitixquen l'import de les respectives subscripcions anuals, per gir postal o pel mig que tinguen convenient, a Godofred Hernández, administrador de TAULA DE LLETRES VALENCIANES, carrer de Ciril Amorós, 39, València.

COL·LECCIÓ «L'ESTEL»

OBRES PUBLICADES

L'espill a trossos, per ALMELA I VIVES

Blasco Ibàñez i València, J. JUST GIMENO

Vocabulari Valencià-Castellà, JOAN DE RESA

PRÓXIMA A PUBLICAR-SE

Proses de Viatge, E. LÓPEZ CHAVARRI

En preparació: Ícar o la Impotència

per A. PERUCHO I BADIA

PREU: 25 cèntims

Número 25

TAULA

DE LLETRES VALENCIANES

VOLUM III

OCTUBRE 1929

NÚMERO 25

DESPRÉS DE LA FESTA...

Llibres i llibres

RES no mena a la perfecta barbàrie tan segurament com una adhesió exclusiva a l'esperit pur. Hom menysprea els objectes i els cossos. Hom no s'atura sinó en les coses que es perden de vista. Hom no vol cap plaer local, cap gaudi immòbil ni cap estada voluptuosa. L'espiritualista tolera fàcilment que la matèria siga dolenta o mal treballada. L'ampolla no l'importa gens, però es reduïx a l'embriaguesa que tanmateix no deixa alguna vegada de donar inspiracions perilloses. L'esperit tendix a consumir tota la resta, i ha ocorregut que la destrucció i la flama real l'hagen obeït.

He conegut molt de prop aquest fanatisme. Va haver un temps en el qual menyspreava en els llibres tot allò que no és lectura. M'hauria bastat un parrac tacat per cabotes de clau. Em deia que un paper, tipos xafats, una compaginació negligida, si de tota manera el text era a propòsit per seduir-lo, havia d'aconterar un lector veritablement espiritual.

Però els gusts canvien, i els disgusts. Als infants no els agraden les ostres. Moltes persones grans senten repugnància per la llet, el nostre primer aliment. Si viquèrem un temps més llarg que l'ordinari, exhauriríem, no ho dubteu, totes les combinacions possibles de les atraccions i de les repulsions dels nostres sentits. Acabaríem per haver cremat totes les nostres ídoles, i adorat tots els objectes de les nostres primeres antipaties.

Pel que em pertoca, he arribat insensiblement a no desdenyar tant el físic dels llibres. Admire i afalague de bon grat un d'aquests volums de gran preu que fan costat als mobles més bells i els igualen. Però no els ame amb un amor de concupiscència. Fóra cercar un sofriment.

La raritat, tampoc no em commou excessivament. No és sinó una noció tota abstracta i imaginària, si no és a l'Hotel de Vendes. Els ulls no saben que tal eixemplar és únic, el tacte no frui singularment. Però afeccione els llibres sòlids i «comfortables», com els feien al segle XVII.

PAUL VALERY

Navarro Cabanes ha mort

ESCRIVIM aquestes línies baix la dolorosa impressió que produïx la desaparició de l'amic lleial, de l'home bo i generós, el caràcter del qual feia que tots quants el tractaven una vegada quedaren amics fraterns.

Navarro Cabanes ha mort jove per a les lletres i la història, ja que en ple ús de les seues facultats i amb un gran amor a l'estudi de les nostres costums i ben volgudes tradicions en la «Página Valenciana» que mensualment publicava en el *Diario de Valencia*, i de quan en quan en alguna altra publicació, ens donava a conèixer els fruits de les seues investigacions sempre interessants en arxius i biblioteques. La seua llabor queda—principalment en lo que a premsa valenciana es referix—com a model. I qui com el que aquestes línies escriu l'ha seguida de prop, sap les amargors i alegries que tal tasca li ha produït. I a propòsit d'açò creiem que ningú més indicat que nostre Municipi per a quedar depositari de tan gran llabor.

Es podria dir tant en aquest respecte de l'amic Navarro, que creiem se n'eixiríem del pla que ens havem traçat al escomençar a escriure aquesta nota necrològica de la seua vida.

Sa pàtria.—Navarro Cabanes naixqué en Ontinyent—i no en Xàtiva ni en Bocarent, com s'ha dit—el dia 6 d'abril de 1875.

Foren sos pares matrimoni acomodats, i no tenint altre xic—i si quatre xiques—volgueren fer d'ell un home de estudi.

D'intel·ligència desperta, ben pronte deprenqué les primeres lletres, i havent passat a viure a Xàtiva els seus pares, es dedicà a l'estudi de l'art de Apolo, baix la direcció del seu progenitor.

Navarro Cabanes, músic.—En aquest aspecte era poc conegut; únicament els íntims el coneixíem; als dotze anys ja tocava el violí en orquestes i era tal la seua afició per la música, que ha mort conservant el violí, que de vegades feia sonar amb gran plaer davant els íntims, recordant-nos els anys de la seua infantesa, quan per a arribar a l'atril tenien que col·locar-li un suplement de fusta.

També cantà en sa joventut en el còr de grans companyies d'òpera en el teatre Principal de València; algunes partitures d'elles obraven en el seu poder.

Navarro Cabanes estudiant i litògraf.—Havent obtingut son pare la plaça de cabiscol en la parròquia de Sant Nicolau de València, ací vingué a viure, ingressant aleshores en l'Institut a on la seua aplicació deixava prou que desitjar. De caràcter obert, no s'avenia el seu temperament al ritme ordinari de l'academicisme. Exasperats els seus progenitors per tal conducta i com a castic per vore si així podien aconseguir la seua esmena, el col·locaren d'aprenent en una litografia. Passat algun temps, començà l'estudi del Magisteri, que acabà, encara que mai l'eixercí.

Navarro Cabanes periodista.—Navarro Cabanes sentia bullir en ell la febra d'escriure i encara estudiant començà a col·laborar en alguns setmanaris i més tard en «La Monarquía Federal». Després d'haver fet el servici militar—quatre anys durant els quals va llegir molt—tornà a València, i veient-se ja home pensà en arreglar-se una manera de viure. El periodisme era la seua vocació i a ell es dedicà de ple. Primer en «La Monarquía Federal»—idees que profesava—i després en «La Voz de Valencia», va destacar de manera rel·levant; el seu estil, els seus escrits, adquiriren tal segell personal que li donaren nom.

Compartí aquestes tasques del periodisme desempenyant càrrecs en algunes oficines particulars i alguna corresponsalia de periòdics de Madrid, coses que li proporcionaven lo suficient per a viure.

Una desavenència entre la direcció de «La Voz» i la redacció, feu que aquesta es separara del periòdic.

La fundació del «Diario» i Navarro.—Era l'any 1910. Les lluites polítiques havien alcançat en València caràcter de veritable guerra. Un setmanari—«El Guerrillero», en el que col·laborava Navarro, era el fortí desde el qual es defenia un dels bandos contendents. Però com el fortí era pobre, es pensà en alçar un diari. Navarro Cabanes i En Manuel Simó, foren els encarregats d'això. I el 18 de Març de 1911 ixqué el primer número.

La lluita fon dura: el periòdic no tenia *puesto* en la ciutat i tenia que fer-se'l. Ell i els que estavem prop d'ell, sabem a força de quants sacrificis pogué aconseguir-ho. La premsa valenciana, pel seu impuls, va avançar deu anys. El «Diario de Valencia», que així s'anomenava el periòdic, fon el primer i únic rotatiu de València d'aquella època.

Divuit anys de llaborar continuament en ell suposen un gran esforç intel·lectual. Home

de gran criteri periodístic, en totes les seccions del periòdic—si era necessari—posava les seues mans sense fer mai un paper desairat.

Mai s'apassionava per ningú, i la seua visió imparcial de les coses el feia ésser respectat fins pels enemics, que el consideraven com a enemic lleial. En les seues seccions «Hors d'oeuvre» primer, i últimament en els «Ecos y becos», baix el seudònim «El Beco», era el portaveu de quantes reclamacions i crítiques calia fer.

Però a on es va destacar en aquesta època la seua personalitat com a periodista i historiador fon en la «Página Valenciana», que conreava amb gran amor i afecte i que assolí gran prestigi entre els amants de nostres tradicions. Solia signar amb el seudònim de «Jonak».

Navarro Cabanes escriptor i publicista.—Navarro fon un notable escriptor i publicista. A la seua primera època pertanyen «Oratoria monicipal», «Bajonazos al idioma», «Después de leér Oriente» i «Monicipalerías», de crítica; «Prensa Carlista», recull bibliogràfic de tots els periòdics carlins que s'han publicat en Espanya fins 1917, que fon premiat en un concurs; «Los Carmelitas de Valencia en la invasión francesa», d'història (1921); en el mateix any «El Padre Tragga» (les seues memòries autògrafes). Amb les notes que li proporcionaren els hereus, acabà uns capítols que deixà esbossats Luís Minguet Albors de l'obra de caràcter històric «El general Elío y su tiempo». Després, en 1927, donà a llum un «Catàleg bibliogràfic de la Prensa Valenciana, escrita en nostra llengua i publicada en València», obra que fon premiada amb el premi de l'Ajuntament de València en els Jocs Florals de l'any dit. Aquesta publicació és un fragment de sa monumental obra «Historia de la prensa valenciana desde sus comienzos hasta el año 1925», que ha deixat acabada i no ha tingut el goig de vore impressa.

Ha deixat manuscrites i acabades la «Historia de Bocairente», que també fon premiada en uns Jocs Florals amb el premi de la Diputació, i que per voluntat seua passa a poder de dita entitat; «Au pays de la Carmencita (Cómo se ve Espana desde el extranjero)», «Del plagio al hurto (Un viaje al país de las rapsodias literarias, pictóricas y musicales)» i una interessant conferència sobre la «Evolució de l'auca», que per causes contràries a sa voluntat, no pogué donar a conèixer.

Tenia en curs de publicació una «Colección de gozos», dels que ja n'havia publicat cinquanta, tots dedicats a la Patrona de València, i per la publicació dels quals sentia gran entusiasme.

També deixa escrites algunes poesies.

Mantenia molt bones relacions amb els principals gogistes i folkloristes de Catalunya.

Navarro Cabanes empleat oficial.—La professió periodística no dona per a viure, i Navarro Cabanes, mirant la realitat de la vida, es va vore precisat, en 1920, a acceptar un modest càrrec oficial, que desempenyava amb gran competència en la biblioteca de la Facultat de Medicina.

L'última malaltia de Navarro.—El mes de setembre de l'any passat, acabada d'escriure la darrera quartella sobre la conferència de les auques, li sobrevingué un accident i caigué a terra, estant en la biblioteca; auxiliat pels estudiants i un metge de l'Hospital, es va reanimar i va poder ésser conduit al seu domicili.

Aquell dia es preparà per a morir, però la seua complexió robusta pogué vèncer aquella crisis. I ha passat un any lluitant entre la vida i la mort.

Al complir-se l'any en el darrer setembre, tornà a recaure. I expirà el dia 28 del mateix, a les nou del matí.

Navarro Cabanes i la seua ideologia.—Navarro Cabanes, profundament catòlic, era conegut com a tal per tots, i així ho demostrà mentres conservà el coneiximent. No obstant, es pot dir que no tenia enemics, ni en els seus adversaris aferrissats. Amb una honradesa periodística, combatia les idees, mai als hòmens; per això sols deixa amics.

Altres dels aspectes de la seua ideologia era una gran valencianitat que l'acompanyava en tots els moments de la seua vida.

Descanse en pau el benyolgut amic Navarro Cabanes!

FRANCESC FERRANDO

El viatjant de comerç

La vida de poble comporta unes limitades relacions que, en alguns casos, esdevenen beneficioses. L'observador té ben aprop els homes i, si vol, pot anotar facetes espirituals, tics, amoralitats... Hi ha que tenir bon ull car aquella ànima que a primer colp sembla encrostonada, té uns subtils d'anguila; i, per contra, sota la pell de l'home instruit que llueix un títol professional com un cigar entre les dents i que té una missió de transcendències sacerdotals s'hi colga, pot ser, un bròfec curt de gambal.

Sovint la llarga vida en un poble fa esgotar les observacions. Ja es coneixen prou les persones i els déus i els animals. Fora convenient canviar la solitud estàtica per el trotar món. Hom està ja replé de les mateixes idees. Però com no és possible marxar quan s'està enganxat al poble com un arbre ho està en el paisatge, i com que l'arbre no pot anar en busca dels pardalets ans ha d'esperar vagen els pardalets a ell, així l'observador espera nous personatges a la vida i troba una clariana en la grisa califja del viure quotidià quan per la porta del cafè asoma el nas un viatjant de comerç.

Car el viatjant és l'home que sempre té unes hores lliures per a estar al cafè del poble. A la botiga esmerçarà mitja hora; a l'hostal, un quart (llevat de les hores de menjar i dormir) per fer la correspondència; al cafè, el temps que resta, hores diverses.

El viatjant és l'home dels múltiples coneixements sense importància. El veureu preocupat de mil coses sense suc. És un jugador de *dominò*. És recitador de xistos i contes, de semblances i anècdotes. És home d'automobilisme i boxa, de futbol i toros. Conec un viatjant que fa jocs de mans com un professional de l'il·lusionisme. El més dur de tracte troba sempre una taula arreconada per a poder disoldre tota l'enyor de la ciutat en el conyac d'una copa.

Hi ha viatjant que busca, desesperadament, uns xamel·listes per a passar la tarda; altres que voldrien trobar, de nits, un carreró amb una casa de dones de pell aspra de pastora i que fes olor de romer i herba d'olives; altres hi ha que per no tenir vida interior plena d'aires de muntanya arrufen les celles i veuen, en cada u dels que som al cafè, uns anquilosats sense esme per agafar el tren i anar a terres exòtiques. Tots tenen un aire d'hommes de món que esferexcix. Si al cafè del poble hagués pianola elèctrica segurament els viatjants se gastarien una pesseta cada nit per ballar en públic el xarleston i enlluernar-nos com si fossen uns masoverets de catorze anys.

Els viatjants fan olor de viatge. Porten damunt la pols de cent pobles, el ritme de cinquanta motors d'autobús, la llum de cent cinquanta cases de menjar i el gust de la carn de cent olles. Tots aqueixos ingredients els taca el vestit i per això els coneixem, de lluny, com si portessin l'uniforme de la professió. Mànegues avall veus com se'ls escorren les peces del mostrari, els tants per cent dels descomptes, els tòpics pel fer l'article, les lletres, totes idèntiques, als principals llurs i encara, el fàstic d'un acaminar atrotinat i l'ansia d'ésser graciós, amable i formal.

El viatjant de comerç ignora la pedra mil·lenària, la creu de terme gòtica, la portalada renaixement, l'arc romànic, la pintura quatrecentista, l'altar barroc, la murada del setcents, les particularitats filològiques del dialecte—potser si les descobreix se mofe d'elles—, la cartapobra, el llibre de rúbriques, l'història de la terra que calciga, la botànica de la comarca...

El viatjant, però, per tant com recorre pobles podria ésser un bon col·laborador de centres de cultura. D'una federació de viatjants de comerç podria fer-se un fogar que irradiés la caloreta de cent estudis fets de notes de cartera i de fotos documentals.

Aquestes paraules semblaran desficiades i injustes, però són tan reals, al menys en València, que caldria la preocupació per a aconseguir transformar-les.

Quan veiem que les agrupacions excursionistes se passen la vida en visites als mateixos indrets catalans i tenen aprop Morella i sa comarca, Sant Mateu i Catí amb el Maestrat, Penyagolosa a 1813 metres d'altitud sobre la mar, les ruïnes del monasteri de Benifassà, Penyíscola i altres llocs d'on raja l'història que ens uneix i on palpita l'ànima en la boca del

poble; quan veiem que a les capitals valencianes l'excursionisme és impracticat en absolut, pensem en el viatjant de comerç que, ací i a Catalunya, si fos una mica sensible a les veus de la terra podria despertar en les grans ciutats nostres el desig de visitar i estudiar aquestes terres tan necessitades de múltiples abraçades d'amor germà.

Ell, el viatjant de comerç, podria comerciar al mateix temps que la material, la economia espiritual.

CARLES SALVADOR

Sense festes i sense llibres

CURIÓS, molt curiós...

La Festa del Llibre, instituïda oficialment fa uns quants anys, adquirix en Madrid i Barcelona més importància cada any, fins al punt de que ha perdut en gran part aquell caràcter, i en canvi n'ha adquirit un altre eminentment popular.

Sembla que Barcelona encara guanya a Madrid en aquest sentit de popularitat. La Diada de la Festa del Llibre, a la Llibreria Espanyola de la Rambla del Centre, es va posar una tribuna des de la qual parlaven al públic que passava pels carrers persones tan conegudes com Antoni Rovira i Virgili, Angel Samblancat, Angel Pestaña i Santiago Rusiñol.

En València...

València es diferencia de Madrid i Barcelona en la celebració de la Festa del Llibre, així com en moltes altres coses.

Així com en Madrid i Barcelona cada any té més importància, en València en té cada vegada menys.

Un detall. Els primers anys es va celebrar la veïllada oficial al Paraninf de la Universitat. Enguany s'ha celebrat a l'aula número 8, que resulta una de les més decentes. Sembla que, de totes maneres, l'aula va resultar una mica gran...

La nostra ciutat s'ufana d'ésser la que va introduir l'impremta a Espanya.

Per cert que aquesta honor li la disputa alguna altra ciutat de la Corona d'Aragó, darre-rament Saragossa, per mig dels treballs de Mariano Serrano i Sanz.

Però deixem per un moment el passat. Fa alguns anys, va haver de traslladar-se a Barcelona l'Editorial Pubul y Morales, de llibres científics. També fa alguns va haver de traslladar-se a la mateixa ciutat l'Editorial Cervantes...

Fa dos anys, amb motiu de la Festa del Llibre, va acordar el nostre Ajuntament obrir dos biblioteques populars, una en el Grau i una altra en els Jardins del Real.

Ambdós biblioteques eren molt necessàries. La primera, per a servir al nucli de lectors de les barriades marítimes, que tenen un perfectíssim dret a la biblioteca i que, per a fruit-ne, no es deuen pendre la molèstia de vindre al centre de la ciutat, amb la consegüent despesa de temps i de diners. La segona biblioteca era molt necessària per tal de posar-se al nivell d'altres ciutats—algunes del mateix regne de València—que posseïxen jardins amb llibres, on poder llegir en un ambient gratíssim.

Però encara no ha estat inaugurada cap de les dos biblioteques.

La real orde que instaurava la Festa del Llibre preceptuava a les Diputacions Provincials que cada any, amb motiu d'aquesta festa, crearen una biblioteca popular.

(Nota.—En València hi ha una Diputació Provincial.)

EL VELLUTER

Un bon marit al teatre

RECORDEM primer aquella frase—de qui?—que diu que un marit està sempre a dos dits del ridícul. I açò és una veritat com un temple. Com un temple de gran tamany. Es prou que una dona al costat del marit faconege una mica fort, o porte l'escot amb dos centímetres de sobra, o la falda amb un pam de manca... o qualsevol petifesa per l'estil, per a que al marit el mire la gent amb ironia.

I ara digam que al pati del teatre al que hem acudit aquesta nit, han cridat nostra atenció—i la de molts galantejadors d'ofici—dos personatges interessants: una dona «macanuda», «brutal»—com diria un «estilista» modern—i el seu marit, home passiu i excessivament confiat, que en el entreacte i al costat de una dona gentil no se li ha ocorregut altra cosa que llegir el diari.

¿Té dret un marit a distraure's amb la lectura d'un periòdic, a isolar-se espiritualment de la seua dona precisament en un teatre i davant d'un eixèrcit nombrós de galantejadors que posen siti a tota dona bonica utilisant el «flirt» com arma moderníssima de combat? Es un cas discutible.

Un marit no deu perdre mai el contacte espiritual amb la seua dona. La dona vol ser acariciada sempre per l'home que estima—acariciada amb la mirada, amb la paraula, amb... qualsevol cosa—i mai s'encontrarà més sola que al costat de un marit que en lloc de dir-li coses boniques, paraules que reviften constantment aixó que creem es diu el foc sagrat de l'amor, es distregui llegint una nota oficiosa en el periòdic.

Una absència necessària del marit—que no siga el marit motiu del amic malalt a qui hi ha que ajudar a passar la velada—, açò és, una momentània i circumstancial separació material per qualsevol motiu justificat, no refreda la passió de la dona que estima, perquè, quan glatix un veritable sentiment d'amor, la separació dels còssos estreta més fortament les ànimes, i la dona que està en aquestes circumstàncies se imagina sempre junt a ella al marit absent, acariciant-la amb lo que a ella puga interesar-li més: amb la paraula, amb la mirada, eicétera, etc. El record d'un instant idilic manté el contacte espiritual dels enamorats malgrat el silenci i la distància. En canvi eixa mateixa dona sentirà horror per aquella «espantosa soledad de dos en compañía» de que tan acertadament i en vers ens parlava el que fon secretari del Govern civil d'Alacant, don Ramón de Campoamor.

Hem dit que el marit de la dona gentil que aquesta nit hem vist al pati del teatre llegia el diari mentre la seua dona feia cara llarga d'avorriment i un número sense fi de prismàtics la enfocaven amb deler mal conticgut.

Nosaltres creem—i no és abundosa aquesta creència—que un diari servix per a quelcom. Especialment a casa i llegit en veu alta pel marit o per la dona, servix per a posar en contacte al matrimoni més refractari a l'apassionament. Es la lamentació uníson per la desgràcia del dia; és el goig inefable i tranquil que produix la lectura del conte o de l'article literari; és la exclamació simultània davant la esquila de l'amic sobtadament arrevatat a la vida; és el badall a duo al segon paràgraf de l'article «de fondo». En fi, és quelcom que els enllaça en un mateix goig o en un mateix dolor, que els aproxima, que els unix, i que, be per motiu de riulla o de plor, fa que acabe la escena—és un parer nostre—a besos.

Però, en el teatre, eixe mateix periòdic que a casa provoca escenes tan íntimes, distància deplorablement a marit i muller. En el teatre no es pot llegir en veu forta; allí és el marit l'únic que llig, l'únic que nodrix el cervell d'idées que la dona—per ignorar les—no pot compartir. I mentres, la dona s'avorrix en la butaca, i escampa la mirada sense voler—aquestes coses, al començament, sempre es solen fer sense voler—i ha de creuar-la amb els Mejjas—no sempre han d'ésser Tenorios—que estan, com caçadors a la espera de la llebra cobejada, parapetats en llotjes i butaques apuntant amb els dos canons de llarga vista dels prismàtics.

Decididament, el marit d'una dona bonica i gentil no deu llegir el periòdic en el teatre. Està en perill de fer el ridícul. I lo que de la seua pasivitat puga pensar la gent, no li cap en el cap a cap—ison tres «caps» seguits com per a marejar-se!—home seriós i respectable.

ENRIC DURAN I TORTAJADA

Dels certamens musicals, de les bandes i altres coses

I la proba de l'interés dels artistes per les orquestes i no per les bandes és la següent: ¿Quantes composicions estàn escrites directament per a banda? ¡Ja podeu rebuscar en una història de la música! No en trobareu cap de les obres que allí es citen, que estiga escrita per a banda; no trobareu ninguna fita gloriosa que estiga marcada per una composició per a banda; jo no he escoltat encara les «Dionisíques» de Schmitt que aquest any ha estrenat nostra banda municipal i que, si no recorde mal, està escrita directament per a banda; desconec aquesta obra, com també les circumstàncies en que l'ha creat el seu autor i també el seu valor artístic: però no recorde de composicions per a banda més que obres molt escasses i de mèrit molt secundari, junt a una envolum formidable de tonteries del ruralisme més presumtuós (No és precisament per a les bandes per a on la rica i bella vena popular troba el mig de manifestar-se; al contrari; les bandes son en part amb la popularització de músiques mediocres o d'obres que son molt grans però inadequades per a ambients populars, les culpables en part de la desaparició de l'art del poble; clar és que no son les úniques culpables, puix és un fenomen que obeeix a causes més complexes; però és evident una molt bona part de culpa, de la que les bandes son responsables).

La sonoritat d'una banda no és precisament sinó en algú cas especialíssim (que podríem tal volta dir també de dependència) la somniada per els compositors. Apenes si interessa a algú la vida material del qual dependix de les dites bandes (i que per tant a més, troba ocasió de donar a conèixer-se); interés que en altres és una inintelligent falta de conviccions o pitjor encara, fingiment per a assolir mesquines millores personals.

I de l'escasíssima producció d'obres per a banda resulta que casi tot el seu repertori es compon d'adaptacions d'obres escrites per a orquesta; estem tan aveats a les dites adaptacions, als arreglos, que ningú fa cas. I no obstant, és evident que es trata d'un delit artístic, més o menys greu, però delit. Quan un compositor intel·ligent escriu una obra, pensa tant en la melodia, en l'harmonia i el ritme, com en els jocs de timbres, de sonoritats; amb les adaptacions, és evident, que al menys aquests es desfiguren i per tant, açò, és desfigurar les intencions de l'autor i una falta de respecte i autenticitat, puix tan important com la melodia i l'harmonia son els timbres i sent molt distints els de la banda als de l'orquesta, si un compositor haguera pensat a l'escriure una obra en les sonoritats d'una banda, l'hauria escrit d'altre modo, com si la escriu per un instrument, sap abans les virtuts i limitacions de dit instrument; i es deurien mirar les adaptacions amb la mateixa prevenció que es miraria a qui pretengués canviar els colors en el quadro d'un pintor, encara que deixara el dibuix. Es clar que establim allò que deuria ser regla general i ben arreglada en els artistes i curiosos de l'art; perquè per altra part, ja sabem que existeix gent discreta i indiscreta per a tot. Més tornant a l'exemple dels colors d'un quadro, encara que aquests foren dolents i es vullguera substituir-los per bons, ¿no trobeu açò molt perillós i atentatori contra la personalitat d'un autor que no sols té el dret sino el deure de ser judicat única i íntegrament com a tal? Els timbres d'una orquesta son els colors d'un quadro.

Creem prou demostrada en aquest article la categoria artísfica secundària de l'organisme banda de música; ara be: en València existeix una absoluta carència d'interés per els elements principals de l'art musical (les orquestes, els chors, les agrupacions de càmara, etc.) i una hipertròfia enorme dels elements secundaris, les bandes. Dir que en València hi ha més bandes que en ninguna altra part, prenent unir açò a un concepte de regió o ciutat musical, o volent insinuar tal cosa, és una tonteria tan gran, com la de l'home que es vantara de les seues característiques sexuals secundàries i estiguera falt de les principals (i pot ser seria quelcom més que tonteria).

Eixa frase del camperol que roba hores al descans per dedicar-se a tocar un instrument en una banda, frase que haurem oit tantes vegades, no és més que un tòpic sensible; dir que és admirable que'l camperol dedique les hores a anar a una acadèmia en compte d'anar a la taverna o al casino, no sé si tindrà algú valor social (¡allà els sociòlegs!), però no significa res per a l'art, a aquest esforç o sacrifici, no importa res, no sé si desgraciada o afortunadament. Potser fora més profitós per el camperol, per la regió i tal volta per l'art, que l'home del poble dedicara eixos esforços seus a llegir i a escriure millor i més sovint i a una major i més profunda educació social. Eixes lluites africanes dels pobles per una o altra banda o per lo

que fora tal volta no existiren en altre cas, i açò seria molt més interessant. I no sent cap responsabilitat ni com a músic ni com a escriptor d'aquestes coses, al fer aquesta declaració. Creu-ho.

Be està la festa del certàmen bandístic com a número de brillantor exterior a propòsit per a festes i fires. Després de tot és menys salvatge, i encara que per a un artista duren molt les seues sessions, menys llarga al fi, que les onze corregudes de toros; però la sensibilitat d'una i altra allà s'en van; la diferència que existisca no és per a enorgullir-nos molt; creu-ho. Be està la festa per atracció i foment dels ingressos de la ciutat amb la aflluència de camperols de la regió (no s'espere jamai la arribada d'un foraster il·lustre i artista amb tal motiu, lo que ve a ser una altra prova de lo que hem dit); però deduir d'aquesta festa no sé què conseqüències artístiques, és una necetat, i tal volta un delit de lesa ciutadania; el bon ciutadà deu tendir a infundir a la ciutat un alt esperit; la existència de les bandes en l'orde musical, no significa res d'això i acàs contribuïx a que no se cree (açò seria també qüestió a examinar delingudament).

En València—hem dit—existix una carència d'elements musicals principals i una hipertròfia dels secundaris; i quan açò succeïx en un organisme, quan dominen els elements secundaris i no els principals, és que l'organisme està malalt. En València existeix una Societat Filarmònica molt rica de socis; però quan aquesta Societat explora entre els socis la seua voluntat de donar l'audiència íntegra dels quartets de Beethoven, amb motiu del centenari d'aquest músic i fer una agrupació cèlebre, no es reunixen prou número de socis, puix açò és un símptoma de l'enfermetat, un símptoma de que en València no existeix el gust de la música i de que la majoria de socis de la Filarmònica, ho son per snobisme; en València existeix una Orquesta Sinfònica, que no podria viure dels concerts públics i que va vivint, gràcies a la decidida ajuda de les directives de la Societat Filarmònica, puix és un altre símptoma; en València no hi ha una temporada digna de la seua població, de companyia d'òpera, com deuria haver-la; quan es donen unes representacions esporàdiques, es fan en tals condicions de repertori, amb orquestes insuficients i sense els necessaris assaigs, amb una posta en escena tan indecorosa (alguna rara excepció, no demostra res) que no seria tolerada en els més ínfims teatres de comèdia. A tant ha arribat la relaxació del nostre públic; açò és un altre símptoma. En València no es pot donar cap concert públic de solistes, agrupacions, etc., per manca de gent; recordem, per exemple, uns concets donats per els artistes Risler i Casals o uns altres del quartet Wedling: no assistí ningú; un altre símptoma. En València ha naixcut ú dels més famosos pianistes que hi han hui pel món: Josep Iturbi; puix en altres puestos friuria dels màxims honors per part dels seus conciutadans; puix en València, des de que và la seua celebritat mundial, ni se li ha fet el degut homenatge públic i oficial, ni ha tocat en public, ni en les audicions de la Societat Filarmònica, assolix els ardorosos aplaudiments, de que hem segut testics, per exemple, en París. És un altre símptoma; en totes parts les orquestes, els teatres d'òpera, gojen de subvencions proporcionades, de l'art, dels ajuntaments, de les corporacions oficials; la carència d'açò en nostra ciutat és una altra demostració (com per altra part ho és en tota Espanya es pot dir). ¿Que més? Les opinions dels que aci han sacrificat les hores de la seua vida i moltes de les seues possibilitats econòmiques per la música; les opinions del que ha viatjat o anat a l'extranger per a estudiar o conèixer obres; les opinions del que està constantment en contacte amb l'art europeu per mig de partitures, de revistes, de llibres i amb l'art de tot temps per els mateixos mitjos; aquestes opinions que a lo que menys poden aspirar és a això, és a dir, a ser per lo ant le s més valuoses i més informades, son frequentment acullides com pedantesques (com si no fora més pedant voler opinar sobre lo que se li dedica una mínima atenció); son casi sempre no tingudes en compte i els que les mantenen considerats homes rars, estafalaris, tinaccessibles i amargats, quan precisament, i el lector discret ho compendrà ben fàcilment, son els més enterats i els més comprensius. En canvi es dona categoria de gran opinió a la de qualsevol periodista sens la més mínima solvència i responsabilitat. Existeixen periòdics que s'averkonyirien de tindre un crític de toros o de deportes, a la mateixa altura i preparació del que tenen dedicat a música; hi ha crític capaç de confundir la clau de sol, amb una clau inglesa; i no obstant, alguns d'aquests senyors son atesos i fins podriem dir que fan escola; puix aquestes gents son les panegiristes de les bandes; i no solament als diaris; moltes vegades la vinguda a València d'un gran artista o una agrupació d'art ha depés de qualsevol bon senyor que entenia de música per que la seua senyora tocava de jove els estudis de Czerni, senyor que tenia un càrrec en la Societat Filarmònica; altres vegades dels gusts plebeus d'un empresari o de qualsevol ase arribat a regidor... Puix tot açò son símptomes i símptomès...

Pero tornem a lo de les bandes, per a terminar. Recordem les lamentacions que escoltarem de llavis d'un il·lustre músic espanyol, el mestre Arbós, director de la Simfònica madri-

lenya, queixant-se de la protecció de que disfruten les bandes de música, mentres les orquestes duen una vida tan precària; ¡tenia raó!

Hem dit lo que opinem sobre les bandes de música com entitats artístiques; però encara que no fora així, es celebra el nostre certàmen musical de la fira en tals condicions i peculiaritats, que encara queno fora veritat lo que hem intentat demostrar, potser encara tindriem altres raons més per a seguir no otorgant-li eixa importància que molts creuen que té; allà cada ú amb la opinió; jo ja no vullc dir més.

EDUARD RANCH

(Conclusió)

Tirant lo Blanc

ENTRE les editorials fundades en aquests darrers anys, l'Editorial Barcino és una de les que amb més de constància i d'encert acompleix la seva tasca; i la seva tasca, una de les més elevades que, en el ram editorial, puguin acomplir-se a casa nostra. Quan es va anunciar la seva col·lecció d'*Els Nostres Clàssics*, no vàrem vacil·lar a parangonar-la amb la col·lecció de la Fundació Bernat Metge, per la seva utilitat i transcendència. Al costat d'*Els Nostres Clàssics*, les altres sèries publicades per l'Editorial Barcino—Col·lecció Popular, Enciclopèdia Catalunya, Antologia, Col·lecció Sant Jordi—realitzen una obra de divulgació i d'estudi digna de tota simpatia.

La col·lecció *Els nostres Clàssics*, amb el darrer volum aparegut, ha arribat al seu número vint-i-cinc i ha enllestit, en cinc volums, la publicació de la novel·la cavalleresca *Tirant lo Blanc*, joiell de la nostra novellística medieval. Escriptors anys enrera, editors suara, en nom del públic, han demanat novel·les, bones novel·les. Ve'n ací una.

Objectareu, potser, que no es tracta d'una novel·la moderna, i que el llenguatge arcaic és com una barrera entre el lector corrent i els autors dels *Tirant*. Una barrera, en tot cas, ben prima, per a les persones acostumades a llegir el nostre idioma: l'ortografia moderna que hi ha estat aplicada, el glossari que acompanya cada volum, i sobretot, les semblances que serva encara el català actual amb el català del segle XV, fan un llibre com el *Tirant* fàcilment entenedor.

Quant al fet que no es tracti d'una novel·la moderna, no té, en ell mateix, gaire importància: hi ha novel·les modernes que ens cauen de les mans, i n'hi ha d'antigues que es lleigeixen amb una sostinguda complaença: *Tirant lo Blanc* figura entre aquestes. No dubtem que hi ha alguns fragments, la lectura dels quals resultarà una mica monòtona per a la generalitat dels lectors; però al costat d'aquests ¡quina abundor de fragments, i fins de capítols sencers, on àdhuc el lector vulgar trobarà, com trobava el *Cura* cervantí, «un tresor de contentament i una mina de passatemps»! Hi ha en molts capítols del *Tirant lo Blanc* tal força d'inventiva, una tal alegria sanitària, una tal vivacitat de llenguatge, principalment en el diàleg—i, d'aquest, en el diàleg escabrós i obscè—una tal ironia levantina, que dubtem que cap lector una mica il·lustrat, pugui doldre's d'haver-ne començat la lectura i pugui deixar-la un cop s'hi hagi endinsat.

«Alguns passatges—ha escrit en el prefaci Josep Maria Capdevila, al qual són deguts així mateix, el glossari i les notes—són d'un humorisme franc, i la majoria, si no són irònics, hosenblen, fins els de torneigs, i no cal dir quan duu a la Cort de la l'imperi grec les facècie s del Decamerone». Per a nosaltres, aquesta ironia que, de vegades, no se sap ben bé si ho és, constitueix una de les més fines qualitats del *Tirant*, i una de les mostres més evidents de la maduresa a la qual la nostra producció en prosa s'acostava. L'endemà—per eixemple—de les bodes d'Estefania i Diafebus, després de llur nit de noces, subraïllada pels miols dels gatetets que Plaerdemavida ha posat a la finestra, i pels comentaris picants i procaços de l'eixerida donzella, amb l'Emperador i l'Emperadriu darrera la porta de la cambra dels nuvis, s'en van tots a l'Església Major, i hi oixen missa, i «lo sermonador—acaba el passatge—pujà a la trona e féu un solemne sermó, preïcant de vicis i de virtuts». El contrast de les escenes de la nit és tan fort amb la solemnitat d'aquest sermó sobre les virtuts i els vicis, la transició tan sobtada, que no podem menys d'imaginar-nos el bon Joanot Martorell, rient per sota el nas, mentre escribia els mots finals de l'apartat.

Més saborosa és encara la ironia que hi ha, per exemple, en la conversió al Cristianis-

me del rei Escoriano. En veure que la seva muller es fa cristiana, corre adalerat vers Tirant, per tal de seguir les «virtuoses obres» de la reina, sense saber que si ella es converteix és només perquè està follament enamorada de Tirant; el qual al seu torn fingeix de correspondre a l'amor de la reina per tal d'obtenir-ne la conversió. La ironia es clou amb el casament del rei i la reina dins la nova religió, tot encara per amor de Tirant. Ara, ¿és ironia el nombre de sarraïns batejats pel nostre cavaller en un sol jorn—«passats sis milia»—i en pocs jorns—«quaranta quatre milia e tres cents viut e set moros e mores, qui foren en camí de salvació»? Bé ho sembla; però com que aquestes exageracions són freqüents en els llibres de cavalleries seriosos—que són els més fantàstics—restem en el dubte de si es tracta d'un tret d'imitació.

Un espigoleig de casos semblants dins el *Tirant lo Blanc* fóra inacabable. Al costat o barrejats amb ells, hi ha les belles descripcions, les observacions psicològiques, les commovedores escenes, àdhuc les amables delicadeses, violetes exquisides en mig de l'abundor floral valenciana, sovint pajada de colors i forta de perfums. Hi ha, així mateix, redivives i transformades, moltes de les gestes de la Catalunya medieval.

FERRAN SOLDEVILA.

Un article premiat

Francesc Almela i Vives

Tots els anys les Cambres Oficials del Llibre de Madrid i Barcelona obrin concursos per a premiar articles publicats en la premsa d'Espanya i Amèrica en elogi dels llibres. Tots els anys acudixen a aquests importants concursos els millors escriptors i les planes dels diaris de tot arreu, durant cert temps, porten aquells articles destinats a fomentar un dels productes més nobles, més significatius i d'una vàlua més aristocràtica.

La decisió del Jurat, fins ara, ha seleccionat dos o tres treballs, entre els quals es distribueix el premi concedit. Enguany no ha ocorregut açò en el concurs de la Cambra Oficial del Llibre de Barcelona. Sense dubte és aquest un detall favorable a l'autor premiat i el consignem perquè l'articulista a qui s'ha concedit el premi és el nostre company Francesc Almela i Vives.

I cal fer constar la responsabilitat del Jurat, compost per Pere Coromines, president de l'Ateneu Barcelonès; Ribera i Rovira, president de l'Associació de la Premsa de Barcelona; Ramon Miquel i Planas, l'eminent bibliòfil, i Vicent Clavel, l'editor valencià.

Els motius de satisfacció que experimentem en donar la notícia son molt diversos. Primerament ens complau que el nostre company Almela haja assolit aquella distinció en un concurs al que han enviat aportacions escriptors coneguts i immillorablement considerats. Ens alegra també que el caràcter del concurs tinga per objecte la propaganda del llibre i que per consegüent siga un jove escriptor valencià el que ha escrit, entre tants, les paraules més es-

caients i més oportunes. Finalment hem d'insistir en l'efecte moral que representa la integritat del premi, prova fefaent de que el treball d'Almela produí la millor impressió en els jurats.

L'article del nostre company aparegué en el «Diario de Castellón» amb el títol de «Una letanía y una glosa». i ha estat publicat, després del fallo del jurat, en periòdics de València i Barcelona. Però ja es molt conegut i ens abstenim de reproduir-lo, tal com havien pensat en un principi.

Poemes

PALMITO VALENCIA

*La fadrina gentil, de cabells rulls,
és a la festa de diumenge a l'horta
amb una blava serenor als ulls,
alegre el cor i la riulla forta.*

*Per burlar l'escomesa del fadri
del llavi fàcil i l'esguard agut,
té en la mirada un resplandor diví
i duu el ventall que li servix d'escut.*

*Palmíto alat i plé de tremolor;
com un aucell, lleugerament ferit,
plega l'ala i l'estén amb dolça amor,
pica a la boca i aleteja al pit...*

*Vola el ventall; ella sospira i riu
—mans, i cabells, i els ulls enjogassats—;
i en aquest joc, distret, d'enamorats,
llança el fadri, ja de l'Amor captiu,*

*de la paraula, la sageta d'or;
ella, poruga, amb el ventall l'esquiva,
mes com és noble, valenciana i viva,
travessa el vano i la ferix al cor.*

SAMARITANA

*Es migdia d'agost. En la seca planuria
la terra està bullenta, i pel polsós camí,
cançat i sense forces, un pobre pelegrí
assedegat arrastra la seva impotent furia.*

*Donant-li el pit al fill qui xucla recelós,
soperba d'hermosura i amb la mirada encesa,
de la vida retorna una bella pagesa.
El sol crema amb l'ajuda d'un aire xardorós.*

*Demana el vell errant, amb veu amorosida.
on apagar la set que li torne la vida
per a seguir avant la penosa creuada.*

*I la hermosa, palpant-se un pit exuberant,
el passa, de la boca roçada del infant,
a la del pobre vell, marsida i desdentada.*

SONET MISTIC

*Amb efluvis d'un día transparent,
la Primavera, en bella comunió,
entra com un oreig de redempció
per l'oberta finestra del convent.*

*La verge, qui se pert en l'oració,
respira l'alenada fortament,
i pel seu juvenivol pensament
passa un llamp de desig i temptació...*

*El front nítid i hermós s'ha asserenat;
clou els ulls amorosos de bondat;
besa el rostre d'un Crist en l'agonia...*

*I en la quietut de pau i de misteri
les veusacompanades del salteri.
desgranen una dolça melodia.*

MIQUEL DURAN

NOTES

«Taula de Lletres Valencianes»

TAULA inicia hui el tercer any de la seua publicació amb el mateix entusiasme i iguals propòsits que informaren la naixença del primer número.

Només hem de plànyer l'absència voluntària dels companys Navarro-Borràs, Caballero i Ortín, els quals, des d'ara deixen, per motius particulars, de pertànyer al grup que redacta aquesta revista.

El nostre adéu més cordial i afectuós.

Navarro Cabanes

Ha mort Josep Navarro Cabanes, un bon valencià que mirava amb tota simpatia el nostre moviment juvenivol. Més que dedicar-li per compte nostre unes paraules elegíques, havem preferit demanar a un íntim amic d'ell l'article eminentment documental que va en altre lloc de la revista.

La festa de Sant Dionís

Com en anys anteriors, s'ha celebrat enguany a commemoració de l'entrada del rei Jaume en la Ciutat de València, fet que va escaure el 9 d'octubre, diada de Sant Dionís, de 1238.

A l'acte matinal al peu de la seua estàtua va acudir molt de públic.

A íttul merament informatiu, reproduïm a continuació la part essencial del discurs del president de «Lo Rat Penat» senyor González Martí:

«En les constants distribucions polítiques de domini que els hòmens han fet i fan de les terres del món, arriba un día, fa setcents anys, en que l'invicte rei d'Aragó, Jaume I, afegí els seus Estats les terres valencianes, entrant solemnement en la capital en el dia de hui de 1238.

En tanta estimació tingué sempre a València, que li otorgà lleis pròpies d'un gran sentit democràtic, donant entrada al poble en la governació de la ciutat.

València li agrafí tant amor i tanta distinció.

En 3 d'octubre de 1338, ço és, un segle després, del·liberà la ciutat que es fera una solemne processó de gràcies el dia 9 d'aquell mes, commemorant d'aquesta manera el primer centenar de la Conquesta.

I en provisió posterior, establí que cadascun any se fera en tal dia festa al benaventurat Sant Dionís.

Aquesta commemoració, plena d'entusiasme en els primers anys, anà caient en dessús fins que dos segles després, en 1538, el Cabilde municipal ordenà de nou la festa i la forma en que devia fer-se la processó, que arribà fins Sant Vicent de la Roqueta, acompanyada per tres bisbes i molta noblessa valenciana.

Trenta anys després, en 1567, es del·libera per la ciutat prosseguir en la celebració de l'aniversari per la mort del rei En Jaume.

I la costum de commemorar aquesta festa, com encara subsistix en algun lloc la de Glòria, disparant coets, piuletes i tronadors, feu pensar als sucres que no estaria fora del cas imitar aquelles piròtecnies en sucre i obligar als nuvis a oferir a la núvia el mocador ple d'aquestes llepoleries.»

Carles Riba a Saragossa

S'ha traslladat a Saragossa i, per tant, ha deixat de pertànyer a la Facultat de Filosofia i Lletres de València, el catedràtic don Carles Riba i García.

El senyor Riba no era valencià, com no ho és gairebé cap dels professors d'una Facultat que hauria d'ésser fonamentalment valenciana; però durant la seua estada de vin-i-cinc anys a la nostra ciutat va escriure interessants treballs d'història valenciana, va promoure la formació de l'Institut d'Idiomes amb la càtedra de llengua valenciana i va fundar l'Associació d'Amics de Lluís Vives.

Auques de Sant Dionís

La Societat de Pastissers, que ja l'any passat va fer un interessant concurs artístic-literari amb motiu de la festivitat de Sant Dionís, tan valenciana, va obrir enguany un concurs per a premiar la millor amb quatrecentes pessetes i «mocador» la millor auca presentada.

Aquest premi el va obtindre l'auca feta pel dibuixant Josep Mateu i pel poeta Thous Llorèns, noms prou coneguts dels nostres lectors per a que haixeam d'acompanyar-los amb adjectius.

Tenint en compte el mèrit d'altres treballs presentats es varen concedir dos accèssits: un de cent pessetes a l'auca de Vercher-Almela—també col·laboradors nostres—i un de cinquanta pessetes a l'auca del senyor Borràs.

Cal fer constar que, no obstant admetre's treballs en castellà i en valencià, tots els distingits per jurat eren en llengua valenciana.

L'auca de Mateu-Thous Llorèns fon editada per la Societat de Pastissers i se'n feu una bella difusió. També fon editada—particularment—l'auca de Vercher-Almela.

Ambdós es trametran gratuïtament a aquells de nostres lectors que les demanen.

El Pintor Amadeu Roca

Els favors oficials que faciliten les entitats creades a concedir-los, solen malmenar els propòsits més fermes de les conciències artístiques més animades.

A diari apreciem l'espectacle de joves estudiosos que amb el propi esforç guanyen pensions, premis, càtedres, i assegurada la situació econòmica, per a una petita temporada en uns casos, o per a el restant dels seus dies en altres, prenen una posició de comoditat burgesa. I els somnis aurífics que els animaren en el seus principis no prenen, jamai, cos de realitat.

Es indubtable que aquests fracassos es donen en els que la consistència dels ideals és tan feble que a la sola possibilitat de que cristalise en fets, s'enderroquen per descentrament de la base temperamental.

Les vehemències dels primers anys, quan es desperta a la vida, necessiten un objectiu en el qual desfogar-se i els esplendors de una glòria artística són prou falaguers per a animar eixos entusiasmes. Ara bé: quan s'han de compaginar amb la realitat no sempre encaixa aquesta en les possibilitats espirituals de tothom, sobretot, si es té en compte que el «situarse» artísticament costa no pocs sacri-

ficis i fer una sèrie inacabable de concessions d'ordre íntim.

Per això, quan tropecem casos com el d'Amadeu Roca, sentim ja satisfacció d'una troballa.

Fa un any s'ocuparem d'ell en aquestes mateixes pàgines, quan se n'anà a Madrid a fruir la pensió que li fou concedida per la Diputació Provincial de València. Ara ens plau parlar novament del nostre amic que ha confirmat la seua suficiència artística.

Amadeu Roca ha tornat del seu primer any de pensió havent assimilat les experiències del treball sincer, d'eixe treball que té la consciència de si mateix, i que donant-se compte dels petits detalls de cada obstacle, va vencent-los per convicció, per un imperatiu del seu temperament que li dona la flexibilitat espiritual que requèixen els primers passos.

En un any de labor ha fet una col·lecció de estudis, en cada un dels quals ha anat desfent dificultats per a condensar els seus avanços en el llenç «Lagarteranes» que ha portat com a treball de pensionat.

La seua preocupació per expressar en els gestos dels seus personatges sentiments i estats d'ànima, segueix sent característica lloable del nostre artista. Es d'esperar que el temps corone a Roca amb la glòria que ha de mereixer si continua el mateix camí que fins ara.

Per la Diputació Provincial se li ha concedit un segon any per a ampliació d'estudis a Roma, cap a on eixirà un dia d'aquests.

BIBLIOGRAFIA

«Blasco Ibàñez i València»

Sobre aquest llibre de la col·lecció «L'Estel» escrit per Juli Just Gimeno escriu l'il·lustre crític Manuel de Montoliu a «La Veu de Catalunya».

Un novel·lista d'un temperament com el de Blasco Ibàñez, que tan profundament i fàcil es deixa influir per l'ambient que el volta, és un esplèndid tema per a un treball biogràfic; i comprenem que hagi estimulat pocs anys després de la seua mort l'activitat dels biògrafs. Entre els estudis que fins ara s'han publicat sobre la personalitat i la vida del gran novel·lista valencià, ocupa un lloc d'honor el llibre que suara ha publicat Juli Just Gimeno. Aquesta biografia té un avantatge positiu sobre les que fins ara han estat publicades; l'avantatge que dona l'amor a la terra valenciana que inspira i guia la ploma del seu autor. El seu llibre no és una biografia completa de l'escriptor; comprèn només els perfones de la seua infantesa i de la seua joventut, això és, precisament les etapes de la seua vida i de la seua activitat literària més profundament influïdes per l'ambient de la terra nadiua. El mateix íttol del llibre ceneix discretament el tema que el seu autor s'ha proposat desenvolupar. Ell deixa la figura del seu biografiat just en el moment en el qual els atzars de la vida l'arrabassen a les influències de l'ambient local que l'havien agombolat i havien plasmat el seu talent literari fins aquells moments. En l'assaig biogràfic de Juli Just tenen, per aquest motiu, igual importància l'estudi psicològic del temperament de l'escriptor i l'estudi de totes les cir-

cumstàncies de l'ambient que deixen en ell una marca definitiva.

Trobem interessantíssima la part del llibre consagrada a valoritzar l'atmosfera material i espiritual que respirà Blasco Ibàñez en la primera etapa de la seua vida. No costa gaire esforç un cop llegides aquestes pàgines, comprendre l'aspecte popularista democràtic, revolucionari, iconoclasta que trobem com a nota constant en la producció del famós novel·lista. Blasco Ibàñez fou sempre un enamorat dels instints elementals de la vida, del seus contrastos dramàtics i violents, un home que cercà la saviesa, no en els llibres, sinó en l'experiència de l'atzar d'una vida aventurera; en ell com remarca el seu biògraf, «l'impuls dionisíac naix en els seus primers anys.» Pertany decididament a la categoria d'aquells escriptors, més interessants encara per llur vida que per llurs obres. Juli Just l'ha situat admirablement en l'ambient psicològic i moral que tant contribuï a plasmar el seu caràcter. El tràfec del mercat, la bravada de les tavernes dels barris populars, el tracte íntim amb «llauradors» i mariners, l'efervescència revolucionària de les joventuts universitàries, tots aquests escenaris de canviants i colorides decoracions, que amb verboria tan suggestivament expressiva i amb tan notable palpació de vida ens descriuen les pàgines d'aquest llibre, l'autor ens els fa veure deixant llur marca inesborrable en l'ànima tendra del futur novel·lista i plasman d'una manera definitiva els trets essencials del seu temperament literari.

Un llibre de numismàtica

Dins de poc serà posat a la venda un llibre destinat a historiar la Ceca o Casa de la Moneda de València. N'és autor Felip Mateu i Llopis, ventajosamente conegut per anteriors treballs publicats principalment al Butlletí de la Societat Castellonenca de Cultura. També els lectors de la nostra revista han tingut ocasió de llegir algun del seus treballs. La publicació d'aquest llibre revelarà plenament al públic dels estudiosos l'existència d'un valor positiu entre els conreadors de la història valenciana.

Mateu i Llopis prepara, per a després d'aquest llibre l'elaboració d'un manual d'Història de València. No cal dir com seria benvingut.

Un llibre de Perucho

Artur Perucho i Badia, un altre dels nostres col·laboradors, té enllestit un llibre que es titula «Hores d'Europa» i que està compost per tres diàlegs, al voltant d'un llac de Suïssa, sobre coses valencianes. Sembla que, pel seu caràcter, és una novel·la en la bibliografia valenciana. I sembla també que el publicarà la benemèrita Societat Castellonenca de Cultura dins la seua ja acreditada «Biblioteca de Contemporanis.»

«Introducció a la saviesa»

La Col·lecció Popular Barcino ha donat fa poc una traducció al català de la «Introducció a la saviesa» del nostre Joan Lluís Vives. La traducció és feta per Joan Avinyó.

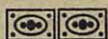
En aquesta avinentesa, remarcuem la fortuna d'aquesta obra, objecte de tantes edicions.

Tintoreria Soto

NOM I MARCA REGISTRATS

Grans Tallers per a la neteja en sec i el tenyit de robes usades

SUCURSALS
EN VALENCIA I CASTELLÓ

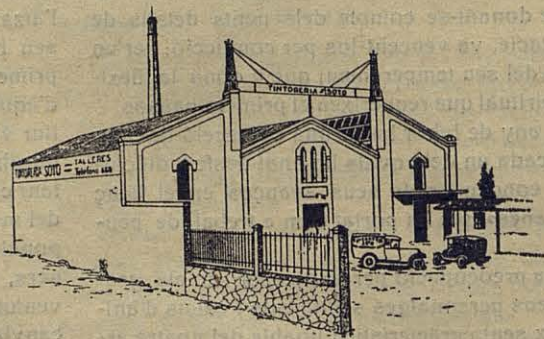

DESPATX CENTRAL:
AVINGUDA DEL PORT, 47

TALLERS:

Institut Candela, J. S. (Junt a l'Avinguda del Port.)

:: Els tresors de nostra llengua
són posats a preus que tots poden pagar.

LA CRÒNICA DEL REI JAUME I

i

LA CRÒNICA DE MUNTANER

(A 2 pessetes el volum)

Col·lecció «Els nostres clàssics»

De Jaume Roig

El Llibre de les Dones

Pròleg i notes de

F. Almela i Vives

SAN VICENÇ FERRER

(Un volum 1 pta.)

EDITORIAL BARCINO

Portaferrisa, 17. — BARCELONA

Col·lecció "L'Estel"

Sis llibres a l'any. . . . 12 pessetes

Envieu les vostres subscripcions
al Director: Guillem de Castro, 35,
València.

PER A REGISTRAR

Patents, Marques, Models Indus-
trialment, Especialitats Farmacéu-
tiques, etcétera

escriuiu sense cap compromís a
la coneguda

Agència General de Patents i Marques

CLARRE, MODET & Co

CASA FUNDADA EN 1879

Sucursal per a Catalunya, València i Balears:
Rambla de Canaletes, 6 - BARCELONA

Oficina Central:

Alcalá, 67 - MADRID